

конкретен неин аспект – като равностетка и самооценка на поета, решил се да се изправи пред съда на читатели и критици.

Вторият пример е от публикуваната през 1930 г. студия на Михаил Арнаудов, озаглавена „Пейо Крачолов Яворов“. Тук споменаването на „Дохожда час“ се явява в съвсем различна и твърде изненадваща рамка – тази на социалните мотиви и настроения в лириката на Яворов. След като очертава образа на героя и общественика въз основа на стихотворения като „На един песимист“ и „Епитафия“, Арнаудов тегли следното заключение: „Така идеалистът изпълня мисията си между малките братя, така той е избавен от укора след гроба: „Ти взе – но заплати ли?... На чужди пир излишен се намери!“ („Дохожда час...“).

За разнопосочната рецепция на „Дохожда час“ говори още един факт. То е едно от Яворовите стихотворения, чиито пародии са били публикувани във в. „Българан“ през 1904 г. Там страховитият „съдейски глас“ всъщност е на кръчмаря, който изобличително и осъдително пита: „Ти пи, но заплати ли?“ Впрочем и в пародирания оригинал, донякъде в несъответствие с представата за съдийски авторитет, гласът не проговаря, не прокълтява, не се извисява, а... се „обажда“. Неволно или умишлено снизяващ образа на съдника, този *verbum dicendi* може да се причисли към съставките на стихотворението, които предразполагат към неговото пародиране. Пародията е улеснена и от това, че съдържашката се в „Дохожда час“ тема за равностетката е широко разпространена в литературата, а и твърде банална.

Поначало едва ли има писмено произведение, за което възможността да се превърне в обект на пародия да е изключена. И все пак някои произведения са по-податливи на пародиране от други. Доказателството, че „Дохожда час“ е от податливите, е налице – пародия му е направена и е публикувана, с което е станала част от литературно-социалното битие на стихотворението. Споделям, че това обстоятелство не ми се стори без значение за сравнението между „Дохожда час“ и „Дохождат дни“, защото ме наведе на мисълта, че Вапцаровото стихотворение, на свой ред, е сред неподатливите на пародиране. Не само защото е непубликувана чернова, а пародии обикновено се правят на известни произведения, а преди всичко, защото в него има много дълбока недоизказаност. Пародийната стръв няма какво да закачи в него, защото самото отчаяно и безуспешно се бори да доведе до словесен изказ нещо, за което не съществуват думи. Най-силното му внушение е внушението за неизразимост. Нека не си обясняваме неговата недоизказаност с това, че стихотворението може би е недовършено. Седемте му стиха оставят чувството, че след тях не би могло да следва нищо повече, че те предста-